

Susidūrėte su atleidimu iš darbo dėl etatų mažinimo?

Atleidimas iš darbo dėl etatų mažinimo gali būti vienas iš sunkiausių ir didžiausių stresą keliančių dalykų gyvenime. Suprantama, kad tokia situacija gali kelti baimę ir nežinią, ką daryti toliau. Laimei, „PACE“ gali Jums padėti.

„PACE“ (angl. *Partnership Action for Continuing Employment*) yra Škotijos vyriausybės iniciatyva, padedanti spręsti keblumus, susijusius su atleidimu iš darbo dėl etatų mažinimo. „PACE“ vienija įvairias organizacijas, kurių tikslas yra teikti konsultacijas ir rekomendacijas, kurių jums gali prireikti, jei buvote atleistas (-a) iš darbo arba jeigu jums gresia atleidimas iš darbo dėl etatų mažinimo. Mes galime jums padėti apgalvoti situaciją, kurioje atsidūrėte, apsvarstyti įvairias galimybes ir padėti priimti jūsų atžvilgiu teisingiausią sprendimą.

Šiame informaciniame vadove glaustai pateikiami svarbiausi nemokami ir nešališki patarimai ir rekomendacijos. Atsižvelgiama į penkis svarbiausius sritis:

- 1. Kaip suprasti atleidimo iš darbo procesą, savo teises ir galimybes?**
- 2. Kaip išsiaiškinti, kokios išmokos Jums gali priklausyti?**
- 3. Praktiniai patarimai naujo darbo paieškoms**
- 4. Mokymosi ir kvalifikacijos kėlimo galimybės**
- 5. Verslo steigimas**

Škotijos vyriausybės vardu „PACE“ programos įgyvendinimui vadovauja **Škotijos įgūdžių plėtros agentūra** (angl. *Skills Development Scotland*). Norėdami gauti daugiau informacijos apie visas „PACE“ paslaugas, skambinkite pagalbos linijos numeriu **0800 917 8000** arba apsilankykite internetinėje svetainėje **redundancyscotland.co.uk**.

1. Kaip suprasti atleidimo iš darbo procesą, savo teises ir galimybes?

Konsultavimo, sutaikinimo ir arbitražo tarnyba „Acas“ (angl. *The Advisory, Conciliation and Arbitration Service*)

Konsultavimo, sutaikinimo ir arbitražo tarnyba teikia konfidencialias konsultacijas ir rekomendacijas darbdaviams, darbuotojams ir jų atstovams visais su darbo santykiais ir teisėmis susijusiais klausimais, įskaitant išeitines išmokas, patį atleidimo iš darbo procesą ir nesąžiningą atleidimą.

Apsilankykite acas.org.uk arba skambinkite **0300 123 1100**.

Nemokumo tarnyba (angl. *The Insolvency Service*)

Jeigu jūsų darbdavys tapo nemokus, Nemokumo tarnyba gali Jus pakonsultuoti, kokios išeitinės išmokos galite prašyti, kada ji turi būti išmokėta, kiek neišmokėtų atlyginimų galite reikalauti, kokių skolų gražinimo galite reikalauti, ir kaip Jums padėti gali Išeitinių išmokų dėl etatų mažinimo biuras (angl. *Redundancy Payments Office*).

Apsilankykite gov.uk/your-rights-if-your-employer-is-insolvent.

Didžiosios Britanijos pajamų mokesčių ir maitų departamentas (angl. *HMRC*)

Yra galimybė atgauti kažkiek sumokėto pajamų mokesčio. Tokia galimybė atsiranda, jei išėjote į pensiją, grįžote į studijas arba netekote darbo.

Apsilankykite gov.uk/claim-tax-refund arba skambinkite **0300 200 3300**.

Taip pat per mėnesį nuo darbo pradžios arba pabaigos apie tai turėtumėte informuoti Mokesčių kredito biurą (angl. *Tax Credit Office*), nes tai gali turėti įtakos jūsų pateiktam prašymui dėl mokesčių atgavimo.

Skambinkite telefonu **0345 300 3 900**.

Škotijos profesinių sąjungų kongresas (angl. *The Scottish Trades Union Congress*)

Jei esate profesinės sąjungos narys (-ė), jūsų sąjunga gali jums atstovauti ir jus konsultuoti įvairiais klausimais, įskaitant susitaikymą su jūsų atleidimu.

Profesinės sąjungos siekia:

- užtikrinti, kad gautumėte didžiausią įmanomą kiekį informacijos;
- padėti rasti kitą tinkamą darbą ir kvalifikacijos kėlimo galimybių;
- apsaugoti jūsų teises, užtikrinant sąžiningą atrankos procedūrą ir atlygį.

Jei nesate profesinės sąjungos narys (-ė), bet norėtumėte gauti informacijos apie profesinių sąjungų narių teises arba prisijungti prie profesinės sąjungos, apsilankykite internetinėje svetainėje stuc.org.uk arba skambinkite **0141 337 8100**.

Kaip susidoroti su stresu po atleidimo dėl etatų mažinimo?

Atleidimas iš darbo dėl etatų mažinimo yra stresą keliantis dalykas, todėl „PACE“ yra pasirengusi Jums padėti. Jeigu Jums sunku susidoroti su šiuo stresu, apsilankykite „NHS Inform“ internetinėje svetainėje ir paieškoje įveskite „*struggling with stress*“ (lt. sunkumai dėl streso), kad sužinotumėte būdų, padėsiančių susidoroti su patiriamu stresu.

Daugiau sužinosite apsilankę nhsinform.scot

Finansinių klausimų ir pensijų tarnyba (angl. Money and Pensions Service)

„*MoneyHelper*“ jūsų piniginius ir pensijos pasirinkimus padarys aiškesniais. Esame čia, kad išaiškintume sudėtingus dalykus, paaiškintume, ką turite daryti, ir kaip tai galite padaryti. Esame čia, kad padėtume jums perimti viską į savo rankas, pateikdami nešališkas gaires, kurias palaiko vyriausybė, ir rekomenduotume tolimesnę, patikimą pagalbą, jei jums jos prireiktų. Norėdami gauti aiškios, nemokamos jums naudingos pagalbos piniginiams klausimais, internetinės paieškos laukelyje įveskite „*MoneyHelper*“.

Rekomendacijos piniginiams klausimais: **0800 138 7777** arba moneyhelper.org.uk/moneychat

Rekomendacijos pensijos klausimais: **0800 011 3797** arba moneyhelper.org.uk/pensionschat

„*Pension Wise*“ yra vyriausybės paslauga iš „*MoneyHelper*“, siūlanti nemokamas, nešališkas konsultacijas vyresniems nei 50 metų asmenims nustatytų įmokų pensijos schemos klausimais.

Skambinkite **0800 138 3944** arba apsilankykite moneyhelper.org.uk/pensionwise

2. Kaip išsiaiškinti, kokios išmokos Jums gali priklausyti?

Darbo birža (angl. *Jobcentre Plus*)

Apsilankykite [gov.uk/benefits-calculators](https://www.gov.uk/benefits-calculators) ir sužinokite detalią informaciją apie visas galimas išmokas. Jei sumokėjote pakankamai 1 klasės nacionalinio draudimo įmokų per pastaruosius dvejus pilnus mokestinius metus, jums gali priklausyti naujo tipo bedarbio pašalpa (angl. *Jobseeker's Allowance*).

Daugiau informacijos rasite [gov.uk/guidance/new-style-jobseekers-allowance](https://www.gov.uk/guidance/new-style-jobseekers-allowance) ir [gov.uk/guidance/new-style-employment-and-support-allowance](https://www.gov.uk/guidance/new-style-employment-and-support-allowance)

Universalusis kreditas yra išmoka, padėsianti padengti kažkiek pragyvenimo išlaidų. Jei jums priklauso universalusis kreditas, galite jį gauti tuo pat metu arba vietoj naujo tipo bedarbio pašalpos.

Apsilankykite [gov.uk/universal-credit](https://www.gov.uk/universal-credit) arba, jeigu jums reikalinga pagalba teikiant prašymą internetu, kreipkitės į universaliojo kredito pagalbos liniją telefonu **0800 328 5644** arba tekstiniu telefonu **0800 328 1344**.

Gyventojų konsultavimo biuras (angl. *The Citizens Advice Bureau (CAB)*)

CAB konsultantai gali padėti spręsti problemas, susijusias su universaliuoju kreditu, pašalpomis, apgyvendinimu, lėšų paskirstymu, skolomis, pensijomis ir santykių problemomis. Visos jų paslaugos yra konfidencialios ir nemokamos. O jei grįžimui į darbą prireikia šiek tiek laiko, jie gali padėti Jums pasiruošti, suteikdami galimybių savanoriauti ir gauti kokybiškus mokymus bei akreditaciją.

Vietinį *CAB* biurą galite rasti internete [cas.org.uk/bureaux](https://www.cas.org.uk/bureaux), o jei norite informacijos ir patarimų gauti iškart, apsilankykite internetinėje svetainėje [citizensadvice.org.uk](https://www.citizensadvice.org.uk).

CAB Scotland gali padėti, jei pirmą kartą svarstote galimybę teikti prašymą universaliajam kreditui gauti. Apmokyti biuro konsultantai padės jums šiame procese, nesvarbu, ar ieškote atsakymų į trumpus klausimus, ar norite nuoseklios pagalbos pildant prašymą.

Apsilankykite [cas.org.uk/helptocclaim](https://www.cas.org.uk/helptocclaim) arba skambinkite **0800 023 2581**.

3. Praktiniai patarimai naujo darbo paieškoms

Darbo birža (angl. *Jobcentre Plus*)

Jobhelp internetinėje svetainėje teikiama įvairi pagalba ir patarimai darbo paieškos klausimais, įskaitant informaciją apie darbą kritiniuose sektoriuose ir naujausias laisvas darbo vietas.

Norėdami sužinoti daugiau, apsilankykite jobhelp.dwp.gov.uk.

Jei turite negalią, galite gauti papildomą pagalbą, pavyzdžiui, per „*Access to Work*“ programą, padedančią negalią turintiems žmonėms darbe.

Norėdami sužinoti daugiau, apsilankykite gov.uk/access-to-work.

Norėdami sužinoti daugiau apie siūlomą pagalbą, rašykite el. paštu rrs.enquiries@dwp.gov.uk. Elektroniniame laiške prašome nurodyti pašto kodą.

Pasinaudokite nemokama „*Find a job*“ programa. Apsilankykite gov.uk/jobsearch, kur galėsite susikurti ir tvarkyti savo paskyrą bei nusistatyti darbo paieškos prioritetus, atitinkančius darbą, kurio ieškote.

Galite parinkti filtrus savo „*Find a Job*“ paieškoje, kad būtų rodomi tie darbdaviai, kurie yra užsiregistravę *Disability Confident* programoje ir nori įdarbinti asmenis, turinčius negalią ar sveikatos problemų. Taip pat galite susikurti savo profilį, įkelti savo gyvenimo aprašymą ir elektroniniu paštu gauti pranešimus apie programoje jau esančius ir ką tik atsiradusius darbo pasiūlymus.

Škotijos įgūdžių plėtros agentūra (angl. *Skills Development Scotland (SDS)*)

Škotijos įgūdžių plėtros agentūra siūlo įvairias karjeros valdymo, įsidarbinimo galimybių ir informavimo paslaugas, įskaitant internetinių seminarų programą, padėsiančias jums priimti gerai apgalvotus ir realistiškus sprendimus, susijusius su tolimesniais jūsų žingsniais.

Mūsų kvalifikuoti ir profesionalūs specialistai teikia nemokamas ir nešališkas rekomendacijas bei gali Jums padėti:

- identifikuoti savo dabartinius įgūdžius, kompetencijas ir stiprybes
- padėti atrasti ums tinkamą darbo ir karjeros sritį
- užpildyti kreipimosi dėl darbo, mokymosi ar kvalifikacijos kėlimo formas
- susikurti savo gyvenimo aprašymą ir motyvacinį laišką
- pasiruošti pokalbiams dėl darbo.

Apsilankykite careers.myworldofwork.co.uk arba skambinkite **0800 917 8000**

4. Mokymosi ir kvalifikacijos kėlimo galimybės

Škotijos įgūdžių plėtros agentūra (angl. *Skills Development Scotland (SDS)*)

Papildomas mokymasis ar kvalifikacijos kėlimas gali pagerinti jūsų galimybę vėl įsidarbinti. Patyrinėkite savo galimybes, įskaitant mokymąsi koledže ar universitete, savanorystę ar mokymąsi darbo vietoje. Čia jums padėti gali jūsų vietos mokymosi paslaugų teikėjai.

Galima gauti finansavimą kursams, padėsiantiems jums grįžti į darbą. Finansavimas gali būti teikiamas apmokant kursus, suteikiant subsidiją arba paskolą. Galima parama priklausys nuo jūsų aplinkybių ir nuo kursų, kuriuos norite išklaudyti.

Apsilankykite careers.myworldofwork.co.uk/learn-and-train arba skambinkite **0800 917 8000**

Darbo birža (angl. *Jobcentre Plus*)

Darbo birža „Jobcentre Plus“ gali padėti apmokėti kvalifikacijos kėlimo išlaidas ir (arba) pašalinti asmeninius su darbu susijusius barjerus.

Daugiau informacijos galite gauti savo vietos darbo biržoje arba el. paštu rrs.enquiries@dwp.gov.uk

The Big Plus

Jei turite problemų skaitydami, rašydami ar skaičiuodami, susirasti naują darbą gali būti sudėtinga. „*The Big Plus*“ gali padėti patobulinti savo pagrindinius įgūdžius. Ši pagalba nemokama ir siūloma bet kokio amžiaus suaugusiems asmenims.

Daugiau informacijos rasite apsilankę thebigplus.com arba paskambinę **0800 917 8000**

5. Verslo steigimas

Business Gateway

„*Business Gateway*“ teikia praktinę pagalbą ir konsultacijas naujai įsteigtoms įmonėms ir verslininkams. Ši institucija siūlo įvairius profesinius išteklius ir paslaugas, įskaitant:

- pilnai finansuojamą vietinių seminarų ir renginių, organizuojamų visoje Škotijoje, programą
- patyrusių verslo patarėjų teikiamas konsultacijas, atitinkančias specifinius verslo poreikius
- verslo informaciją – paskirta komanda teikia informaciją ir paramą visais verslo įsteigimo ir augimo aspektais

Ši institucija taip pat glaudžiai bendradarbiauja su įvairiausiomis profesinėmis organizacijomis, kad klientai gautų geriausius įmanomus patarimus, atitinkančius jų verslo ambicijas.

Daugiau informacijos rasite apsilankę **bgateway.com** arba paskambinę telefonu **0300 013 4753**

Didžiosios Britanijos pajamų mokesčių ir maitų departamentas (angl. *HMRC*)

Mažųjų ir vidutinio dydžio įmonių švietimo (angl. *The Small to Medium Enterprises (SME) Education*) komanda teikia įvairius verslui skirtus skaitmeninius produktus. Šie produktai skirti padėti įmonėms tiksliai ir laiku įgyvendinti savo įsipareigojimus HMRC. Ši parama teikiama per įvairius internetu pasiekiamus produktus.

Daugiau informacijos rasite apsilankę **gov.uk/topic/business-tax/self-employed**